

TUUSNIEMEN KUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2018

**VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA
TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI**

1.PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Tuusniemellä talous on ollut hyvässä kunnossa vuosikaudet, tilinpäätökset ovat olleet tasapainossa tai ylijäämäisiä.

Vuonna 2018 tähän tuli raju muutos, tilinpäätös osoittaa n. 1 miljoonan euron alijäämää.

Alijäämään vaikuttaneet tekijät ovat menojen suurempi kasvu suhteessa tuloihin.

Toimialoittain menot kasvoivat eniten sosiaalitoimessa ja sivistystoimessa.

Tulopuolella verotulot pienenevät huomattavasti, myös valtionavut pienenevät hiukan.

Tilinpäätöstä arvioidessa on syytä kiinnittää huomiota, että kunnan vuosikate on negatiivinen.

Verotulojen pienenemiseen on vaikuttanut verojen taseus vuodelta 2017, myös osaltaan työikäisen väestön väheneminen n. 50 henkilöllä.

Kunnalla on ylijäämiä, mutta näin suurilla alijäämillä ylijäämät on käytetty seuraavalla valtuustokaudella.

Toimialojen toimintaa tarkasteltaessa sosiaalitoimen ja sivistystoimen toiminnassa ei ole ollut huomautettavaa.

Teknisen johtajan toiminnassa on ollut runsaasti huomautettavaa.

Asiasta on tiedotettu myös kunnanjohtajalle.

Kunnan tulevaisuus ei näytä hyvältä, syynä tähän on mm. väestön väheneminen ja kunnan talouden nopea heikkeneminen.

Tuusniemi 4.6.2019

Hannu Smolander

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Lautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan:

- a. Valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.
- b. Huolehdittava kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- c. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- d. tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastussäännön 4 §:n mukaan lautakunnan on:

- a. Seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tarkastuksen kehittämiseksi
- b. Tehdä tarvittaessa aloitteita ja esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- c. Pitää huolta valvonnan kokonaisuudesta ja koordinoida ulkoisen ja sisäisen valvonnan toimintoja

2.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Valtuusto on valinnut 19.6.2017 § 21 toimikaudeksi 2017 - 2021 tarkastuslautakunnan, jonka kokoonpano on ollut tarkastusvuonna 2018 seuraava:

17.9.2018 alkaen

Puheenjohtaja	Hannu Smolander	vj Martti Kähkönen
Varapuheenjohtaja	Jyrki Romppanen	vj Sol-Britt Skogman
Jäsen	Marja Sutinen	vj Pekka Martikainen

16.9.2018 saakka

Puheenjohtaja	Hannu Smolander	vj Martti Kähkönen
Varapuheenjohtaja	Tomi Leppänen	vj Jyrki Romppanen
Jäsen	Leena Savolainen	vj Marja Sutinen

Kuntalain 121 §:n mukaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava valtuutettuja. Lautakunnan teknisen sihteerin tehtäviä ovat hoitaneet arkistinhoitajat *Maija-Liisa Itkonen, Sisko Savolainen ja Riitta Parviainen*.

2.3. Tilintarkastaja

Valtuusto on valinnut 4.9.2017 § 44 Tuusniemen kunnan vuosien 2017 - 2018 tilintarkastajaksi jatkamaan entisen tarkastusyhteisön, BDO Auditor Oy:n. Sen nimeämänä tilintarkastajana on toiminut JHT –tilintarkastaja Lilja Koskelo, joka on myös toiminut lautakunnan sihteerinä.

2.4. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan jäsenten vastuunjako ei eritelty lautakunnittain vuodelle 2018. Kaikki lautakunnan jäsenet ovat seuranneet kaikkien lautakuntien ja hallintokuntien toimintaa tutustumalla lautakuntien pöytäkirjoihin.

Tarkastuslautakunta kokoontui 7 kertaa vuonna 2018.

Henkilöiden kuulemiset

29.1.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

Sirpa Hartojoki, va. hallintojohtaja

Eeva Seppänen, sosiaalihohtaja

23.2.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

Sirpa Hartojoki, va. hallintojohtaja

Asta Tirkkonen-Hersio, kunnanvaltuuston puheenjohtaja

Jorma Voutilainen, kunnanhallituksen puheenjohtaja

Tuija Valta, Tuusniemen Teollisuus Oy:n toimitusjohtaja

6.4.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

Sirpa Hartojoki, va. hallintojohtaja

Eeva Seppänen, sosiaalihohtaja

Janne Karttunen, sivistysjohtaja

Mika Karvonen, tekninen johtaja

18.5.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

7.6.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

Sirpa Hartojoki, vs. hallintojohtaja

Pekka Martikainen, kunnanvaltuuston 1 varapuheenjohtaja

Jorma Voutilainen, kunnanhallituksen puheenjohtaja

27.11.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

Sirpa Hartojoki, va. hallintojohtaja

14.12.2018

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

Lisäksi lautakunta on kokoontunut käsittelemään arviointikertomusta 18.5.2018 ja 7.6.2018, jolloin oli myös arviointikertomuksen luovutus.

Tarkastuslautakunta teki tutustumiskäynnin 29.1.2018 palvelukeskukseen.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin perustana ovat olleet kunnanvaltuuston vuoden 2018 talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä kunnanhallituksen 8.4.2019 § 55 hyväksymä vuoden 2018 tilinpäätös.

Tuusniemen kunnan kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 27.4.2015 vuosille 2015 – 2018. Kuntastrategia vuosille 2019-2026 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 17.9.2018 § 29.

3. VUODEN 2017 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Vuoden 2017 arviointikertomus on luovutettu johtaville luottamushenkilöille ja viranhaltijoille 7.6.2018. Arviointikertomus käsiteltiin valtuustossa 25.6.2018 § 21. Kunnanhallitus käsitteli arviointikertomuksen ja sen edellyttämät toimenpiteet 29.10.2018 § 151. Valtuusto käsitteli hallituksen selvityksen 5.11.2018 § 34.

Vuoden 2017 arviointikertomuksessaan lautakunta kehotti huomioimaan mm. seuraavia asioita.

Kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta on huolehdittava ajoissa.

Konsernin laina asukasta kohden on huomattavasti yli tavoitteen.

Tonttimarkkinointia tulee tehostaa väestön vähenemisen vuoksi (v. 2017 vähennys oli 52). Tässä ei päästy tavoitteisiin.

Tarkastuslautakunta painottaa, että henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä viihtymiseen on kiinnitettävä huomiota kaikilla toimialoilla.

Työnantajan tulee rohkeasti tarttua epäkohtiin, jotka myötävaikuttavat osaltaan sairauspoissaolojen lisääntymiseen. Tarkastuslautakunta suosittaa varhaisempaa kahdenkeskistä keskustelua sairauspoissaolojen johdosta (esim. 15 vuorokautta per vuosi) kuin henkilöstöohjelma 2018 – 2020 edellyttää.

Työnantajan tulee tehdä henkilöstön tyytyväisyyskyselyjä riittävän usein.

Tilinpäätöksen liitteenä olevalta vuoden 2017 henkilöstökertomukselta ei ilmene, onko esimiehet käyneet miten laajasti tavoite- ja kehityskeskusteluja alaisten kanssa. Lautakunta suosittelee, että esimiehet käyvät tavoite- ja kehityskeskustelut kerran vuodessa ja näistä annettaisiin tieto tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että lapsiperheille annettaisiin ennaltaehkäisevää tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tarkastuslautakunta kehottaa teknistä tointa tehostamaan rakennustarkastusten lopputarkastusten suorittamista.

Teknisen toimen on huolehdittava kunnan kiinteistöjen kunnosta.

Kunnan tarpeettomista kiinteistöistä tulee luopua.

Kunnan tulisi harkita rakennustarkastajan tehtävien siirtämistä tekniselle johtajalle, koska kunnassa rakennuslupia tarvitsee myöntää suhteellisen vähän.

Kunnassa tulisi harkita talviaurauksen antamista yksityisille urakoitsijoille etenkin säästösyistä.

Metsästä saatava puunmyyntituotto loppuu. Tästä syystä kunnan tulisi harkita metsätilojen osittaista myyntiä.

Teknisen toimen palvelut pitäisi olla saatavilla myös kesäaikaan vapaa-ajan asukkaiden varten.

Teknisen puolen tulee huolehtia riittävästä työvoiman käytöstä piha-alueiden siisteyden ja valaistuksen osalta riittävässä määrin mm. iltatapahtumien osalta.

Yhteistyötä ympäryskuntien kanssa tulee kehittää.

Luottamushenkilöille on syytä järjestää koulutusta päätöstentteon tueksi.

Asiakas- ja asukastyytyväisyyskyselyt ovat tärkeitä strategisen työn pohjaksi.

Lautakunta on pääosin tyytyväinen saamiinsa vastineisiin (vastineet kunnanhallitus pöytäkirja 29.10.2018 § 151).

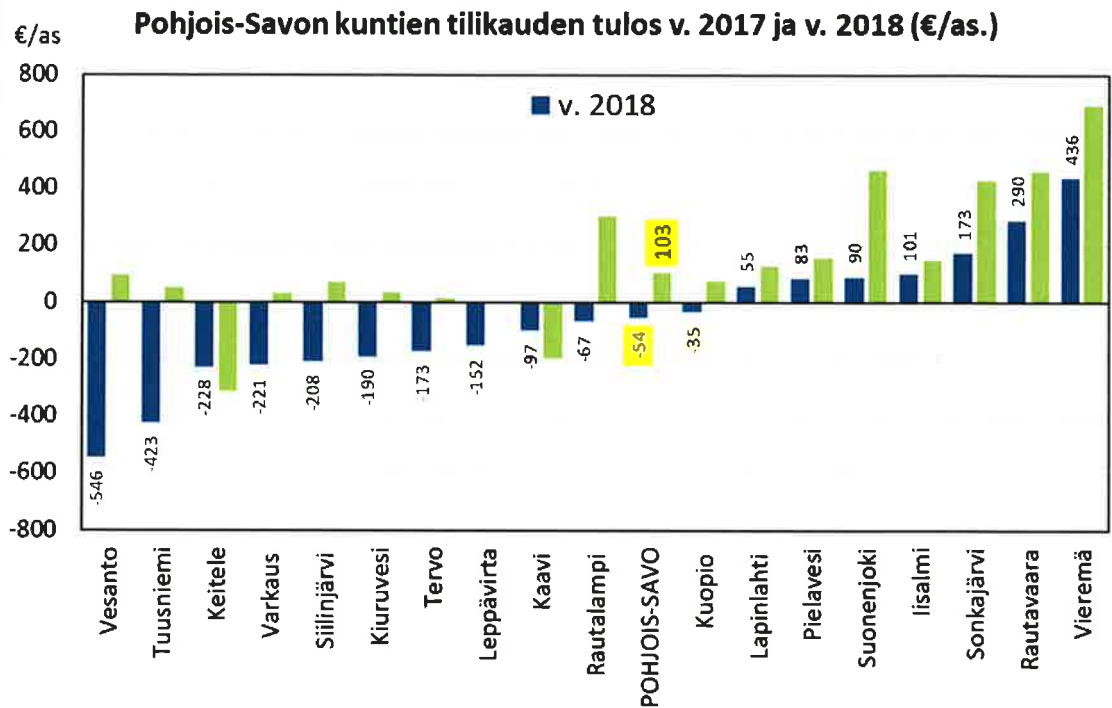
4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI

4.1. Taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tuusniemen kunnan tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä lukuun ottamatta vuosia 2012, 2014 ja 2018. Kuluneena vuonna vuosikate oli -16 t. euroa (+1,3 milj. euroa v. 2017) ja tulos poistojen jälkeen -1 milj. euroa (+130 t euroa vuonna 2017). Alijäämä tilinpäätössiirtojen jälkeen oli 0,9 milj. euroa vuonna 2018 (241 t. euroa ylijäämäinen v. 2017). Kunnan verotulot alittuivat talousarvioon nähden 666.979 euroa ja vähenivät edellisestä vuodesta 6,7 %. Valtionosuudet vähenivät edelliseen vuoteen nähden 0,7 % ja alittuivat talousarvioon nähden 346.318 euroa.

Terveessä kuntataloudessa vuosikatteen tulee olla suurempi kuin poistot ja lainojen lyhennykset. Vuonna 2018 tämä ei toteutunut.

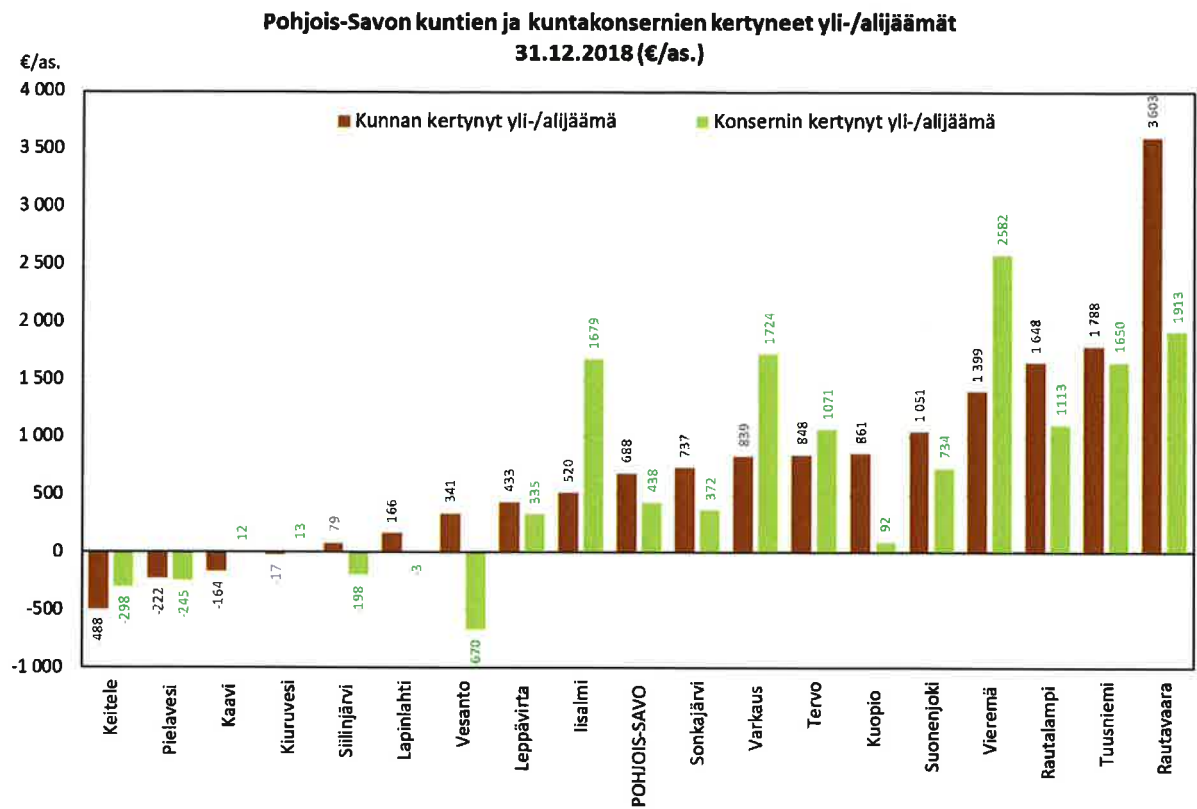
Seuraavassa on kuntien tilinpäätöstietoja: Lähde: Pohjois-Savon liitto

Lähde: Kyselyt kuntien tilinpäätöksistä 2017 ja 2018

Kaaviosta käy selville, että Tuusniemen tilikauden tulos euroa/asukas oli vuonna 2018 huomattavasti Pohjois-Savon keskiarvoa heikompi.

Seuraavasta kuviosta käy kuitenkin selville, että Tuusniemen kunnan kertynyt ylijäämä euroa/asukas on maakunnan toiseksi korkein. Edellisenä vuonna ylijäämä oli myös toiseksi korkein.

4.2. Investoinnit

Tuusniemen kunnan nettoinvestoinnit vuonna 2018 olivat 675.181 euroa (edellisenä vuonna 626.155 euroa). Investointien määrä oli suurempi kuin edellisenä vuonna. Suurimmat investoinnit olivat Savon Kuituverkko Oy:n SVOP-sijoitus, terveyskeskuksen sisäilmakorjaus, palvelukeskuksen sisäilmakorjaus, yläkoulun kunnostuskorjaus, Tuusjärven päiväkotitilat, valomainospylväs, liikenneväylien ja katujen saneeraus sekä Tuusniemen teollisuusalueen infra.

Toteutumatta jäivät retkeilyreitistöjen suunnittelu, moottorikelkkareitti sekä osittain satama-alueen kehittäminen.

Huomioitavaa on, että investoinnit toteutettiin kokonaan kassavaroilla.

Tonttien myynnissä valtuustoon nähden sitovaksi tavoitteeksi on talousarviossa asetettu menot.

4.3. Lainat

Kunta oli pitkään velaton (vuosina 2002 – 2009), mutta tällä vuosikymmenellä lainamäärä on kasvanut nopeasti investointien myötä. Kuluneen vuoden lopussa lainaa oli 3,675 milj. euroa (4,3 milj. euroa edellisenä vuonna). Alhaisen korkotason vuoksi lainanhoitokulut ovat olleet alhaiset. Korkotason nousu yhdellä prosentilla tarkoittaisi n. 30.000 euron menolisäystä/vuosi.

Lainaa on nyt 1438 euroa/as (1657 euroa/as edellisenä vuonna), joka on alle maakunnan ja koko maan keskiarvon. Koko maan keskimääräinen lainamäärä oli vuonna 2017 2.941 euroa/asukas ja vuonna 2018 Pohjois-Savossa 2.949 euroa/as.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunnan tytäryhteisöjen talous on ollut vakaa ja tasapainossa, suuria investointeja ei tehty eikä konsernin ulkopuolisia lainoja ole tytäryhtiöillä. Konsernin lainankanta on 3.312 euroa/asukas (3.386 euroa/asukas edellisenä vuonna).

Konsernille asetetut tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

toimintatulot toimintamenoista väh. 20%, toteuma 40,2 %

vuosikate poistoista väh. 50 %, toteuma 13,6 %

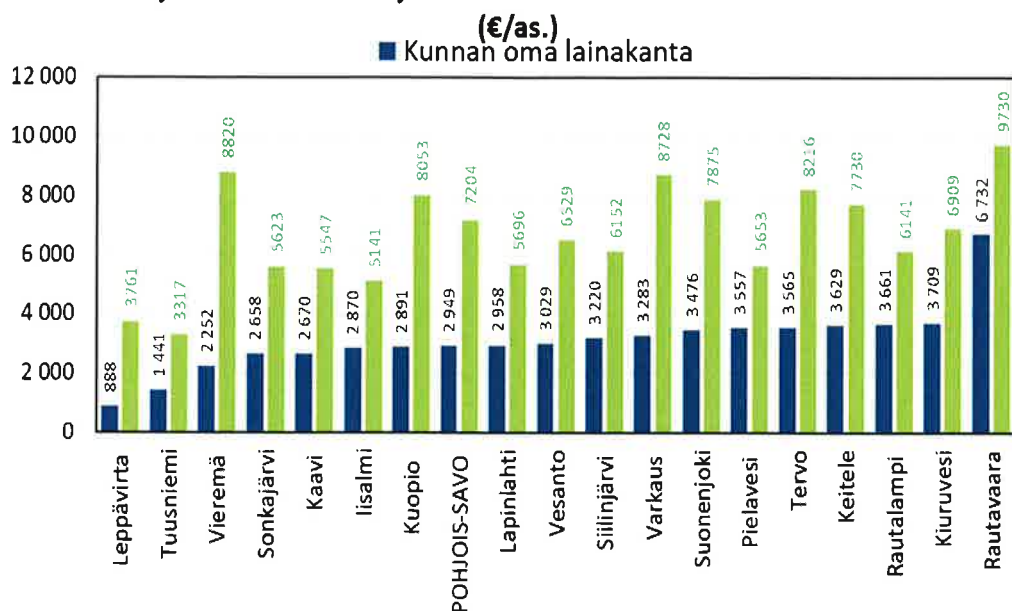
omavaraisuusaste väh. 50 %, toteuma 56,2 %

laina eur/asukas alle 1.500 eur/asukas, toteuma 3.312 eur/asukas.

Konsernin laina asukasta kohden on yli tavoitteen. Tavoite oli vuonna 2018 oli edelleen 1.500 euroa (vuonna 2017 oli alle 1.500 €). Tavoite ei toteutunut vuonna 2018, jolloin toteuma oli 3.312 euroa.

Vuosikate poistoista on merkittävästi alle tavoitteen.

Pohjois-Savon kuntien ja kuntakonsernien lainakanta 31.12.2018

Lähde: Kysely kuntien tilinpäätöksistä 2018

Pohjois-Savon kuntien vertailussa kunnan konsernin lainat ovat pienet.

6. ARVIOINTI HALLINTOKUNNITTAIN/Toimialoittain

Seuraavassa osiossa on verrattu toimialoittain valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista.

6.1 Keskusvaalilautakunta

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Vaalien äänestysaktiivisuuden parantaminen	Äänestysprosentti yli 60 % presidentinvaaleissa ja maakuntavaaleissa	Äänestysprosentti oli presidentinvaaleissa 63,1. Maakuntavaalit eivät toteutuneet.		
Vaalien järjestäminen taloudellisesti.	Hinta / ääni ei ylitä valtakunnan keskitasoa	Valtakunnallista vertailulukua ei saatavissa.		
Toimintatuotot	14 300 €	Toteutuneet tuotot olivat 4 873 €.		

Toimintakulut	16 178 €	Toteutuneet kulut olivat 7 495 €.		
---------------	----------	-----------------------------------	--	---

6.2 Elinkeino- ja kehittämispalvelut

Kevästä 2014 lähtien elinkeino- ja kehittämispalvelut ovat siirtyneet Tuusniemen Teollisuus Oy:n vastuulle.

Satama-alueen yritykset mm. kahvio Rantamyly ja keramiikkapaja Savetar tarjosivat palveluitaan.

Tuusniemen historian kolmannet Kutujuhlat pidettiin Tuusniemen satama-alueella.

Yritystyöpaikkojen määrä on lisääntynyt 3. Tuusniemellä työttömien osuus työvoimasta vuoden 2018 lopussa oli 13,8 %, edellisen vuoden lopussa 15,6 %.

Työpaikkojen määrä on kunnassa ollut edelleen lievästi aleneva viime vuosina määräraikaisten osalta. Yritysten määrä on pysynyt ennallaan. Työttömyys on jonkin verran maakunnan keskiarvoa korkeampi. Kunta pyrkii tukemaan yrittäjiä ja työllistymistä Tuusniemen Teollisuus Oy:n avulla.

Kunnassa toimii edelleen liikenneturvallisuus-, hyvinvointi- ja maaseudun kehittämisen työryhmät.

Vuosille 2018-2022 kunta on laatinut elinkeino-ohjelman.

Alueellisen elinkeinokehittämisen keskeiset tavoitteet ovat olleet:

- monipuolinen ja joustava kaavoitus
- kestävän ja monipuolisen elinkeinorakenteen kehittäminen
- kilpailukykytekijöiden tunnistaminen ja tehokas hyödyntäminen
- yritysystävällinen ja vetovoimainen kuntakuva
- sekä viihtyisä ja vetovoimainen kuntakeskus.

Vuosille 2018 – 2021 kunta on laatinut maaseutuohjelman. Ohjelma sisältää ehdotuksen maaseudun kehittämisen toimenpiteiksi. Ohjelmaan kuuluu biotalouden edistäminen, keskeisimpinä kehitysteemoina lähiruoka, jäteneuvonta, luonnonvarat

sekä energiatuotanto, matkailua, eri rahoitusvaihtoehtojen tehokasta hyödyntämistä sekä toimintaympäristön kehittämistä.

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Yritysten toiminta- ja kasvumahdollisuuksien turvaaminen	Yritysten määrä pysyy vähintään ennallaan. Yritystyöpaikkojen lisäys 10 työpaikkaa.	Yritysten määrä pysynyt ennallaan. Työpaikkoja tullut lisää 3 kappaletta.	Toteutunut osittain.	
Toimintatuotot	Talousarviossa ei määritelty tasoa.	Toteutuneet tuotot 7 662 €	Tasoa ei määritelty, vaikka on valtuuston nähtä sitova.	
Toimintakulut	- 311 500 €	Toteutuneet kulut 241 986 €		
Toimintakate	- 311 500 €	Toteutunut - 234 324 €.		

Kunnan tulee kaikissa toiminnoissaan **huomioida elinkeino-ohjelman tavoitteet ja toimia yritysystävällisesti.**

Tonttimarkkinointia tulee tehostaa väestön vähenemisen vuoksi (v. 2018 vähennys oli 40). Tässä ei ole päästy tavoitteisiin. Kuivan maan tontteja voisi tarjota esim. euron hinnalla, tarjousaika 1 – 2 kk ja ehtona, että vuoden aikana on rakennettava. Ranta-tonttien myyntihintoja tulisi myös tarkistaa, esim. nykyisestä hinnasta puoleen hintaan lyhyeksi ajaksi.

6.3 Ateriapalvelut

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Ruokahuollon kustannustehokkuus	Toiminnan tuotot kattavat käyttömenot ja kustannustaso ei yli keskimääräisen valtakunnan tason	Toteutunut		
Laatu/turvallisuus	Omavalvontasuunnitelman toteutuminen	Omavalvontasuunnitelma, OIVA-raportti	Toteutunut vai ei?	
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen. Työhyvinvoinnin yllä-	Työnkierron kautta moniosaamisen lisääminen, koulutuksiin osallistumismahdollisuus kaikilla	Työnkierto, oppisopimuskoulutukset, palo- ja ensiapukoulutukset, laitekoulutukset	Toteutunut vai ei?	

pitäminen				
Toimintakate	76 697 €	61 146 €		

6.3 Hallinto ja henkilöstö

Johtavista viranhaltijoista täytettiin hallintojohtajan virka.

Nuoria työllistettiin 27 (ed. vuonna 33) kunnan eri hallintokuntien ja yksityisten palvelukseen. Asetettuun tavoitteeseen ei päästy.

Joukkoliikenteen kymppikyytipalvelu on toiminut edelleen, ja se on ollut tarpeellinen. Käyttäjien määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta, v. 2018 706 kpl, v. 2017 961.

Kunnan henkilöstön keski-ikä vuonna 2018 on 49,5 vuotta (koko maassa 45,8 vuonna 2017). Sairauspoissaolot ovat vähentyneet, mutta ovat edelleen korkeat etenkin sosiaali- ja terveysalalla.

Sairauslomat kunnan henkilöstössä vähenivät verrattuna edelliseen vuoteen ollen kuitenkin edelleen keskimääräin 20,2 pv/henkilö. **Sairauspoissaolojen omailmoitusten valvontaa on tehostettava.**

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria läpi organisaation, koskien koko kunnan toimintaa.	Vähemmän kuin 20 kantelua/vuosi koskien koko kuntaa	Kanteluita yhteensä 17 kpl.		
Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen tehtävien hoitaminen tehokkaasti, tasapuolisesti ja avoimesti.	Sopimuksen mukainen toiminta ja työyhteisölähtöinen toimintaprosessien arviointi ja kehittämismenetelmä.	Vuodelle 2018 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.		

Toimintatuotot	944 767 €	Toteutuneet tuotot 924 129 €		
Toimintakulut	1 340 566 €	Toteutuneet kulut 1 362 912 €.		

Taloudellisesti toimintatuotot ja -kulut alittuivat.

Hallinnon toimintakate (nettomenot) oli 659.413 euroa. Alitus talousarvioon nähden oli 75.669 euroa.

Tarkastuslautakunta painottaa, että henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä viihtymiseen on kiinnitettävä huomiota kaikilla toimialoilla.

Työnantajan tulee rohkeasti tarttua epäkohtiin, jotka myötävaikuttavat osaltaan sairauspoissaolojen lisääntymiseen.

Työnantajan tulee tehdä henkilöstön tyytyväisyyskyselyjä riittävän usein.

Tilinpäätöksen liitteenä olevalta vuoden 2018 henkilöstökertomukselta ei ilmene, onko esimiehet käyneet miten laajasti tavoite- ja kehityskeskusteluja alaisten kanssa. Lautakunta suosittelee, että esimiehet käyvät tavoite- ja kehityskeskustelut kerran vuodessa ja näistä annettaisiin tieto tarkastuslautakunnalle.

6.4 Muu yleis- ja keskushallinto

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Nuorten työllistäminen kesällä	40 % 16-21 vuotiaista nuorista	Tavoite ei toteutunut		
Toimivien joukkoliikennepalvelujen järjestäminen	Seutulippujen lkm vähintään 80, kymppikyytiläisten lkm vähintään 1000 matkaa.	Latauksia 125, toteutunut 706 henkilöä.		
Toimintatuotot	19 341 €	15 810 €		

Toimintakulut	44 245 €	42 955 €		
---------------	----------	----------	--	---

6.5 Sosiaalilautakunta

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan arvio	
Perhekeskustoimin- tamallin työstämi- nen ja maakunta- malliin valmistau- tuminen yhteistyös- sä terveydenhuol- lon, varhaiskasva- tuksen, koulun ja vapaa-aikatoimen kanssa.	Lapsiperheiden mo- nialaisen tukiryhmän TUULAn kokoontumi- nen 4 kertaa vuodes- sa. LAPE- kärkihanketoimintaan osallistuminen. Perhekeskustoimin- tamalli kuvattu.	Kokoontumiset toteu- tuivat. Perhekeskus- ja joh- tamisen työryhmään osallistunut sosiaali- johtaja, työpajoihin jonkin verran sosiaa- liohjaaja ja sosiaali- työntekijä.		
Oppilashuollon psy- kologi- ja kuraattori- toiminnan järjestämi- nen ja oppilashuollon lapsi- ja nuorilähtöi- sen toimintamallin kehittäminen	Koulukuraattorin työpanos 0,4 henkilö- työvuotta. Psykologipalvelut ostopalveluna, jonka hinta alle 22 000 €. Koulun KOR-ryhmään osallistuminen sään- nöllistä.	Koulukuraattorin työpanos toteutui syyslukukaudella. Koulupsykologi 14 381 € ja perhe- neuvola 33 004 €. Kuraattori osallistu- nut KOR-ryhmään kuukausittain.	Psykologipalveluiden hintataso ei toteutu- nut. Muut toteutui- vat.	
Vanhuspalveluiden asiakasohjauksen palvelutarpeen arvi- oinnin ja palvelu- suunnittelun vahvis- taminen	Palveluohjaajan teh- tävä täytetty vuoden 2018 alussa.	Täytetty 30.4.2018		
Teknologian käyt- töönotto vanhuspal- veluissa asiakastur- vallisuuden paranta- miseksi ja välittömän työajan lisäämiseksi.	Koneellisen annosja- kelun piirissä yli 50 % asiakkaista. Hyvinvointitekno- logiapilotti eMaaseutu- hankkeseen osallis- tuttu 3 kotiympäris- töllä.	80 % 2 asiakasta osallistu- nut.		

	Kotihoiton henkilöstön välitön työaika yli 55 %. Toiminnanohjausjärjestelmän vaihtoehdot selvitetty.	Ei ole arvioitu. Optimointijärjestelmä.		
Vammaispalveluiden palvelutarpeen arvioinnin ja asiakasprosessin vahvistaminen vammaispalveluissa.	Palveluohjaajan tehtävien kohdentaminen. Palveluohjaus 0,6 henkilötyövuotta. Työtoiminta 0,4 henkilötyövuotta.	Työ kohdennettiin asiakastarpeen mukaisesti työryhmän keskinäisellä suunnitelmallisella työnjaolla.		
Vammaispalveluiden henkilökohtaisen avun järjestämistapojen monipuolistaminen.	Vammaisavustajan tehtävä täytetty. Vaikutusten arviointi toimintaan ja talouteen tehty.	Täytettiin 3.4.2018. Vaikuttavuus toimintaan ja talouteen positiivinen.		
Työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen ja asiakkaan ohjausprosessin vahvistaminen	Positiivinen jatkopolkuku 40 %:lle kuntakoikeiluasiakkaista. Työelämäkokeiluasiakkaat ka. yli 20 asiakasta/kk, toteutuneet päivät ka. yli 280 pv/kk.	Ei pysty määrittelemään. Ka. 5,7 hlö/kk, ka. 28 pv/kk.		
Palkkatukityöllistämisen lisääminen kunnan yksiköissä pitkäaikaistyöttömien yksilöllisten työllistymisen polkujen edistämiseksi	Palkkatuella työllistetyt 92 kk/v Palkkatukipalkat, brutto vuodessa 146 800 € Palkkatukipalkat, netto vuodessa 75 400 €.	64 kk/v 100 827 € 36 828 €		
Omaishoitajien tukea tehtävässään vahvistetaan ja laajennetaan mahdollisuuksia vapaapäivien pitämiseksi	Palveluohjaajan hoitosopimuskäynnit ja palvelutarpeen arvioinnit useammin kuin kerran vuodessa Omaishoitajien vapaapäivien käyttö enemmän kuin vuonna 2017.	Vuonna 2018 tehty kaikille omaishoitajille palveluohjauskäynti ja hakemusvaiheessa palvelutarpeen laaja-alainen arviointi. 2018: 12 omaishoitettavaa/193 pv palvelukeskuksella	Tavoitteena ilmeisesti enemmän kuin kerran, mutta ei toteutunut.	

Toimintatuotot	1 034 360 €	Toteutuneet tuotot 1 119 447 €		
Toimintakulut	6 785 449 €	Toteutuneet kulut 6 580 228 €.		

Sosiaalilautakunnan toimintakate (nettomenot) olivat -5.751.089 euroa, jossa alitusta talousarvioon nähden 290.308 euroa.

Sosiaalilautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin.

Kuntastrategiassa on linjattu, että sosiaalitoimen kannalta on tärkeää omaishoidon ja kotipalvelujen tukeminen.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että lapsiperheille annettaisiin ennaltaehkäisevää tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnassa vanhuspalvelut toimivat erinomaisesti.

6.6 Terveystoimi

Terveystoimen toimintakate (nettomenot) oli 7.024.958 euroa. (6.913.669 euroa vuonna 2017). Ne alittuivat budjetoidusta 346.775 euroa.

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Sairauksien ennaltaehkäiseminen, hyvinvoinnin edistäminen sekä asukkaiden toimintakyvyn ylläpitäminen kuntalaisten tarpeiden mukaisesti.	Osastojaksojen pituus alle 16 vrk. Kuntoutusjaksotoiminta käynnistyy. Ikäneuvola sekä omaishoitajien ja työttömien tarkastukset toimivat.	13 vrk. Kuntoutusjaksoja on toteutettu. Terveystarkastukset toteutuneet systemaattisesti		
Potilaiden kotona pärjäämisen vahvistaminen yhteistyössä koti- ja asumispalvelu-	Yhteisen asiakasprosessin prosessit kuvattu, toiminta aloitettu.	Yhteistoimintaa tehostettu. Prosessin kuvaus työn alla.	Ei täysin toteutunut.	

lujen kanssa				
Toimintatuotot	376 450 €	Toteutuneet tuotot 588 508 €		
Toimintakulut	7 748 183 €	Toteutuneet kulut 7 613 466 €.		

6.7 Sivistyslautakunta

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakun- nan arvio	
Yhtenäinen perus- koulu kirkonkylässä	Aloitti 1.8.2014	Toteutunut	Tarvitseeko tätä olla tavoitteissa?	
Peruskoulun oppilai- den osallisuus	Kerhoihin osallistuu 40 % oppilaista	35 %		
Jatko-opintoihin pää- sy 9. luokan jälkeen	Jatko-opintoihin ha- keutuminen 100 % 1.9. tilanteessa	Toteutui		
Lukion opiskelijamää- rä	Opiskelijamäärä 55	44		
Yo-kirjoituksien tu- lokset	Kokeiden keskiarvo	Tyydyttävä	Mikä on tavoitetaso?	
Jatko-opintoihin si- joittuminen lukion jälkeen.	Opiskelupaikka yo- vuoden syksyllä	Tilinpäätöksessä ei ole toteutumisesta mainittu	Ei ole käsitelty to- teumista.	
Edistää lasten iän- ja kehityksenmukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia	Ei negatiivista asia- kaspalautetta	Ei oikaisuvaatimuksia		
Kansalaisopiston opiskelijamäärä brut- to/netto	Opiskelijamäärä 980/480	1283/563		
Tuntimäärä kansa- laisopistossa	Toteutuneet tunnit 2700	2574		
Kirjastoaineiston lai- naus	Lainaus/as 16	21,2		
Kirjaston asiakas- käynnit	Käynnit/as 10	10		

Ajantasainen ja uudistuva kirja-aineisto	Kirjahankinnat 500/1000 as	859		
Riittävät kirjaston aukioloajat	Aukiolotunnit 30 h/viikko	30 h/viikko		
Tapahtumien tarjoaminen/kuntalaisten osallistuminen	Tapahtumat 80 / osallistujat 3500	Toteutui		
Nuorisotalon kävijämäärä / käyntikertatavoite	75 käyntikertaa / vko / koulujen toimintavuonna	Toteutui		
Toimintatuotot	628 860 €	Toteutuneet tuotot 900 143 €		
Toimintakulut	5 047 376 €	Toteutuneet kulut 5 080 027 €.		

Kunnan sivistyspalvelut ovat kunnan kokoon nähden monipuoliset ja laadukkaat.

6.8 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan toimintakate (nettomenot) oli 621.839 euroa, ylitys talousarvioon nähden oli 49.678 euroa.

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio	
Investointisuunnitelman mukaisesti infran rakentaminen yhdyskuntateknisissä palveluissa	Investointisuunnitelman mukaisten investointien toteutus.	Toteutunut		
Teiden ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon tason pitäminen lähes nykytasolla	Mahdollisimman hyvä asiakastyytyväisyys niukkenevien taloudellisten resurssien puitteissa	Toteutunut vaihtelevasti (haasteelliset sääolosuhteet)		
Asemakaavamuutokset	Kirkonkylän asemakaavamuutokset valmistuvat 2018	Työ käynnissä. Valmistuu 2019		
Yleiskaavoitustyön jatkaminen	Juojärven osayleiskaavan päivityksen toteutus v. 2018	Työ käynnissä. Maanomistajien kuulemiset keväällä 2019		

Asiakastyytyväisyyskysely koskien yhdyskuntateknisiä palveluita	Ei määritelty	Ei toteutettu vuonna 2018		
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Toteutunut vaihtelevasti	Selkeää tavoitetta ei määritelty.	
Tuottamattomien ja tarpeettomien kiinteistöjen myynti.	Saada myytyä tuottamattomat kiinteistöt	Ei toteutunut.		
Puun myynti	Vuosittain määriteltävä tavoitetaso	Toteutunut		
Kunnan omistamien maa- ja metsäalueiden myynti	Omaisuuksien realisointi versus lainanotto	Toteutunut osittain		
Vähentää rakennusvalvonnan alaisten keskeneräisten rakennushankkeiden määrää	Pyritään vanhentuneiden lupien määrän vähentämiseen suunnittelukauden kuluessa alle puoleen	Ei toteutunut		
Lain edellyttämän jätevesijärjestelmän kuntoon saattaminen	Kiinteistöjen jätevesien käsitteleminen on lain edellyttämällä tasolla	Resurssipulan vuoksi ei voida tehdä riittävästi tarkastuksia		
Tieavustusmäärärahat pyritään sopeuttamaan taloudellisen tilanteen mukaan, jakoperusteet määritellään vuosittain	Jakaa koko avustussumma	Toteutunut		
Toimintatuotot	1 040 839 €	923 063 €		
Toimintakulut	1 613 000	1 544 902 €		

Tarkastuslautakunta kehottaa teknistä tointa tehostamaan rakennustarkastusten lopputarkastusten suorittamista.

Teknisen toimen on huolehdittava kunnan kiinteistöjen kunnosta.

Kunnan tarpeettomista kiinteistöistä tulee luopua.

Kunnan tulisi harkita rakennustarkastajan tehtävien siirtämistä tekniselle johtajalle, koska kunnassa rakennuslupia tarvitsee myöntää suhteellisen vähän.

Kunnassa tulisi harkita talviaurauksen antamista yksityisille urakoitsijoille etenkin säästösyistä.

Metsästä saatava puunmyyntituotto loppuu. Tästä syystä kunnan tulisi harkita metsätilojen osittaista myyntiä.

Teknisen toimen palvelut pitäisi olla saatavilla myös kesäaikaan vapaa-ajan asukkaille varten.

Teknisen puolen tulee huolehtia myös jatkossa riittävästä työvoiman käytöstä pihajaluiden siisteyden ja valaistuksen osalta riittävässä määrin mm. iltatapahtumien osalta.

7. STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kuntastrategia vuosille 2015-2018 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 27.4.2015. Kuntastrategia vuosille 2019-2026 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 17.9.2018.

Organisaatiokaavio on päivitetty vuosittain ja se löytyy tilinpäätös- ja talousarviokirjoista.

Henkilöstöohjelma vuosille 2018 - 2020 on hyväksytty kunnanhallituksessa 13.11.2017 § 187.

Uuden kuntastrategian mukainen kunnan visio on ”olla vahvasti tavoitteellinen suunnannäyttävä ja näyttää esimerkkiä rohkeasta uudistumiskyvystä.”

Uuden strategian mukainen missio on ”luoda elinvoimaa ja hyvinvointia, joilla kunta menestyy kuntamurroksessa.”

Strategian mukainen tavoitetila ja missio ovat onnistuneet osiltaan, yhteistyötä tehdään yli kuntarajojen, peruspalvelut ovat kunnossa.

Yhteistyötä ympäryskuntien kanssa tulee kehittää.

Luottamushenkilöille on syytä järjestää edelleen koulutusta päätöstentien tueksi.

Asiakas- ja asukastyytyväisyyskyselyt ovat tärkeitä strategisen työn pohjaksi.

8. MUUT HAVAINNOT JA ARVIOT

Kunnan taloudelliseen tilanteeseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja tarkkuutta.

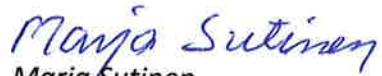
Tarkastuslautakunta kiittää Tuusniemen kunnan henkilökuntaa, viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä hyvin suoritetusta työstä ja laadukkaista palveluista.

TUUSNIEMEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tuusniemellä 4.6.2019

Hannu Smolander
puheenjohtaja

Jyrki Romppanen
varapuheenjohtaja

Marja Sutinen
jäsen